

บทคัดย่อ

โครงการการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้บูรณาการหลักสูตรการเรียนการสอน เรื่อง คุณค่าผักและผลไม้ มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อจัดทำหน่วยการเรียนรู้บูรณาการหลักสูตรการเรียนการสอนเรื่องคุณค่าผักและผลไม้ สำหรับเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และทดสอบหน่วยการเรียนรู้ในโรงเรียนพื้นที่จังหวัดชัยนาท มีกลุ่มเป้าหมายคือเด็กนักเรียนและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท จำนวน 42 โรงเรียน แบ่งออกเป็น 1. โรงเรียนแกนนำ จำนวน 5 โรงเรียน 2. โรงเรียนพื้นที่ขยายของโครงการจำนวน 37 โรงเรียน กิจกรรมแยกออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้ **ส่วนที่ 1** การจัดทำหน่วยการเรียนรู้บูรณาการหลักสูตรการเรียนการสอนเรื่อง คุณค่าผักและผลไม้ ประกอบไปด้วย การประชุมคณะทำงานจัดทำหน่วยการเรียนรู้ เพื่อวางแผนการดำเนินงานจัดทำหน่วยการเรียนรู้ การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ บูรณาการหลักสูตรการเรียนการสอน เรื่อง คุณค่าผักและผลไม้ สำหรับเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้บูรณาการหลักสูตร การเรียนการสอน เรื่อง คุณค่าผักและผลไม้โดยผู้เชี่ยวชาญ และจัดทำคู่มือและสื่อประกอบหน่วยการเรียนรู้บูรณาการหลักสูตรการเรียนการสอนเรื่องคุณค่าผักและผลไม้ **ส่วนที่ 2** การทดสอบหน่วยการเรียนรู้ในโรงเรียนพื้นที่เป้าหมายโครงการ 42 แห่ง ประกอบไปด้วย จัดฝึกอบรมการใช้หน่วยการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียน คือ การทำแปลงผักและผลไม้ การฝึกปฏิบัติการทำเมนูอาหารผักและผลไม้ การจัดเมนูอาหารกลางวันในโรงเรียนที่เน้นเมนูอาหารผักและผลไม้ การนิเทศ ติดตามประเมินผล การเสริมองค์ความรู้ให้กับผู้บริหารและครูผู้สอน ด้วยการอบรมให้ความรู้เรื่องคุณค่าผักและผลไม้ 5 สี การจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ การปลูก การดูแล การเก็บผลผลิต ผักและผลไม้ โดยการนำไปศึกษาดูงานและเรียนรู้ พร้อมฝึกปฏิบัติ ณ ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรดีเด่นประจำปี 2559 **ส่วนที่ 3** การสรุปผลการดำเนินงาน เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องในโครงการฯ ได้ทราบผลการดำเนินงาน และได้แสดงความคิดเห็น พร้อมทั้งเสนอแนะการปรับปรุงโครงการ **ส่วนที่ 4** การจัดประชุมวิชาการ “โรงเรียนส่งเสริมการบริโภคผักและผลไม้” มีกิจกรรมต่างๆ ดังนี้ 1. การแสดงนิทรรศการและผลงานของโรงเรียนในโครงการฯ จำนวน 42 โรงเรียน 2. การให้ความรู้ด้านวิชาการและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ในเรื่อง “โรงเรียนส่งเสริมการบริโภคผักและผลไม้” ทำได้ไม่ยาก, สานต่อ ก่อเติม เพิ่มการเรียนรู้สู่โรงเรียนเพื่อนในเครือข่าย 3. การแข่งขันการตอบปัญหาเรื่อง คุณค่าผักและผลไม้ ของโรงเรียนในโครงการฯ 3. การประกวดจัดทำเมนูอาหารสำหรับนักเรียนด้วยคุณค่าผักและผลไม้ 5 สี และ 4. การเรียนรู้ในเรื่อง การผลิตสื่อการเรียนการสอนทำหนังสือ Pop Up เรื่อง ผลไม้และผักพื้นบ้านเพื่อเด็กนักเรียน **ส่วนที่ 5** การบริหารจัดการโครงการเพื่อให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพในการดำเนินงาน ประกอบไปด้วยการประชุมชี้แจงกลุ่มเป้าหมายโรงเรียนทั้ง 42 แห่งก่อนการดำเนินงานโครงการฯ การจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการฯต่อผู้สนับสนุน 6 เดือน/ครั้ง และการบริหารจัดการโครงการด้านบุคลากร ด้านการประสานงาน ด้านวิชาการ ด้านงานสำนักงาน/เอกสารทั่วไป

ผลการดำเนินงานโครงการ ด้านการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ 1. ได้หน่วยการเรียนรู้บูรณาการหลักสูตรการเรียนการสอนเรื่อง คุณค่าผักและผลไม้ โดยบูรณาการเข้ากับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2551 จำนวน 3 กลุ่มสาระ ได้แก่ วิชาการทำงานอาชีพและเทคโนโลยี วิชาสุศึกษาและพลศึกษา วิชาวิทยาศาสตร์ รวม 7 หน่วยการเรียนรู้ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4,5,6 ซึ่งได้จัดทำเป็นคู่มือจำนวน 350 ชุด พร้อมแผ่นซีดีไฟล์ข้อมูลหน่วยการเรียนรู้ จำนวน 5 ชุด 2. ได้ทดสอบการใช้หน่วยการเรียนรู้บูรณาการหลักสูตรการเรียนการสอนเรื่อง คุณค่าผักและผลไม้ ในโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายโครงการจำนวน 42 แห่ง ซึ่งมีผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 42 คน ครูผู้สอน จำนวน 126 คน และนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4,5,6 จำนวน 1,863 คน ได้ใช้หน่วยการเรียนรู้ฯ นี้ ผลการประเมินการทดสอบการใช้หน่วยการเรียนรู้มีดังนี้ 1. หน่วยการเรียนรู้สุศึกษาและพลศึกษา ป.4 ผลการประเมิน อยู่ในระดับ ดี (4.32 จาก 5.00) 2. หน่วยการเรียนรู้การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี ป.4 ผลการประเมิน อยู่ในระดับ ดี (4.42 จาก 5.00) 3. หน่วยการเรียนรู้สุศึกษาและพลศึกษา ป.5 ผลการประเมิน อยู่ในระดับ ดี (4.33 จาก 5.00) 4. หน่วยการเรียนรู้การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี ป.5 ผลการประเมิน อยู่ในระดับ ดี (4.39 จาก 5.00) 5. หน่วยการเรียนรู้สุศึกษาและพลศึกษา ป.6 ผลการประเมิน อยู่ในระดับ ดี (4.39 จาก 5.00) 6. หน่วยการเรียนรู้การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี ป.6 ผลการประเมิน อยู่ในระดับ ดี (4.35 จาก 5.00) และ 7. หน่วยการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ป.6 ผลการประเมิน อยู่ในระดับ ดี (4.37 จาก 5.00) สรุปการประเมินผลการทดสอบการใช้หน่วยการเรียนรู้ ทั้ง 3 กลุ่มสาระ 7 หน่วยการเรียนรู้ อยู่ในการเกณฑ์ ดี (4.36 จาก 5.00)

ด้านกระบวนการเรียนรู้ ผู้บริหาร/ครู ในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการทั้ง 42 แห่ง มีความรู้ความเข้าใจจากการที่ได้ผ่านการอบรม การศึกษาฐานในเรื่องสารออกฤทธิ์ทางชีวภาพในผักและผลไม้ 5 สีที่ถูกต้อง และเห็นประโยชน์/คุณค่า จนทำให้เกิดความตระหนักและให้ความสำคัญการบริโภคผักและผลไม้ นักเรียนในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง คุณค่าของผักและผลไม้ จากการเรียนการสอนในหน่วยการเรียนรู้ฯ การได้ปฏิบัติการปลูกผักและผลไม้ในโรงเรียน ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้พร้อมนำมาใช้สนับสนุนอาหารกลางวันในโรงเรียนการได้ การได้ฝึกปฏิบัติทำเมนูอาหารผักและผลไม้ 5 สีพร้อมได้บริโภคอาหารกลางวันในโรงเรียนที่ได้ปรับเปลี่ยนเมนูอาหารจากเดิมโดยเน้นเมนูอาหารที่มีผักและผลไม้ ซึ่งส่งผลให้นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการทั้ง 42 แห่ง มีพฤติกรรมบริโภคผักและผลไม้เพิ่มมากขึ้น

นอกจากนี้เมื่อสิ้นสุดโครงการโรงเรียนในพื้นที่เป้าหมายทั้ง 42 แห่งยังสามารถดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนตามหน่วยการเรียนรู้บูรณาการหลักสูตรการเรียนการสอน เรื่อง คุณค่าผักและผลไม้ ต่อไป คือ มีการเรียนการสอนให้ความรู้แก่เด็กนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4,5,6 ตลอดไป มีแปลงผักและผลไม้ในโรงเรียนใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” มีการจัดเมนูอาหารกลางวันที่เน้นผักและผลไม้ ตลอดทุกปีการศึกษา

ผลจากการศึกษาสรุปได้ว่า สามารถปรับพฤติกรรมให้เด็กนักเรียนหันมาบริโภคผักและผลไม้เพิ่มขึ้น โดยวิธีการที่ทำให้เด็กนักเรียนมีความรู้เรื่องคุณค่าของผักและผลไม้ จากหน่วยการเรียนรู้บูรณาการหลักสูตรการเรียนการสอนกับหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2551 เด็กนักเรียนได้มีการปฏิบัติโดยลงมือปลูกผักและผลไม้ด้วยตนเองทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน ได้ฝึกการประกอบอาหารด้วยตนเอง ซึ่งเน้นวัตถุดิบผักผลไม้เป็นเมนูเพื่อสุขภาพ ได้บริโภคผักและผลไม้เป็นประจำทั้งในโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนโดยผู้บริหารโรงเรียนได้ปรับนโยบายอาหารกลางวันเดิมที่เคยทำ ข้าวมันไก่ ข้าวหมูแดง ฯลฯ ปรับมาเป็นเมนูผักมากขึ้น และเมนูอาหารที่บ้าน การเรียนรู้ด้วยการลงมือทำ (Learning by Doing) เป็นปัจจัยส่งเสริมให้เด็กนักเรียนได้มีนิสัยรักในการบริโภคผักและผลไม้ได้อย่างยั่งยืน